

Årsmelding Norsk seterkultur For 2020

Fra Utistuvollen. Foto: Inga Iversen

Seteråret 2020

Seteråret 2020 har vært spesielt for mange. Seterdrifta har gått sin gang, men de som har hatt åpen seter har nok merket utfordringene. Det er et stort ansvar å ha åpen seter med overhengende smitterisiko, og forholdsreglene har vært mange om omfattende for de som har tatt imot gjester. Streng hygiene, listeføring og mindre selvbetjening har gjort at de som hadde kapasitet for åpen seter måtte ha flere folk i sving. Hyggelig var det derfor at mange opplevde mer besøk og økt omsetning. Positivt er det også at mange nordmenn har benyttet anledningen til å bli bedre kjent med eget land og seterlivet.

Som mange vet er Norsk Seterkultur i en prosess der vi søker å få seterkulturen på UNESCO sin liste for immateriell kulturarv. Etter årsmøtevedtak 2020 går vi ikke over i hovedprosjekt før dette er finansiert. Helt på tampen av året fikk vi endelig på plass så pass økonomi at vi kan fortsette med full styrke. Arbeidet blir videreført med Rådhuset Vingelen som prosjektledelse. Fram til nå brukt tid på å forankre, søke midler, samarbeid med andre og synliggjøring. Videre har vi startet dugnaden «Setra vår» der alle kan registrere setra si i et elektronisk skjema. Vi har i denne perioden opplevd veldig mye støtte. Dette er både fra den etablerte ressursgruppa, men også fra andre organisasjoner og ressurspersoner. Spesielt glade er vi for engasjementet til Andreas Viestad som har introdusert oss for aktuelle finansieringskilder som f.eks. Sparebankstiftelsen.

I 2020 har også setersmør med beskytta betegnelse vært i salg. Sju seterbrukere har benyttet seg av merket i år. Også dette prosjektet har fått mye oppmerksomhet, og vi fikk en flott artikkel i magasinet «Ren Mat». Hensiktene at dette på sikt kan styrke bevisstheten rundt kvalitetsproduktet og økonomi for de setrene som foredler setermelka. Samtidig er utmarksbruken en forutsetning, slik at produktet også tar vare på det biologiske mangfoldet, beiteressursene og fjelljordbrukslandskapet generelt.

Året 2020 har også vært året for å knytte tettere samarbeid med andre organisasjoner. Vi har blant flere uttalelser og innlegg sammen med andre organisasjoner i media. Dette har vi fått mange positive reaksjoner på. Det er viktig for Norsk Seterkultur er at vi ikke *eier*, eller *er* seterkulturen, men skal bidra til å ta vare på den. Det greier i ikke alene.

Øystein Skjæveland er ansatt som redaktør for medlemsbladet vårt Seterbrukeren. Han er også redaktør for medlemsbladet i Norsk Gardsost. Dette gav oss et godt utgangspunkt for felles utgave av desembernummeret sammen med Norsk Gardsost.

I 2020 kom AgriAnalyse med en statusrapport på seterdrifta. Undersøkelsen viser at ca 40% vurderer å slutte, eller er usikre forhold til at de vil fortsette seterdrifta i framtida. Dette er meget dramatisk. Seterdrifta har mange utfordringer. Drifta i seg selv er bærekraftig og miljøvennlig. Samtidig viser undersøkelsen at ca halvparten av setrene bruker aggregat. Dette er nødvendig så lenge brukere ikke får økonomisk hjelp til å koble seg til infrastruktur. Norsk Seterkultur har derfor i 2020 også søkt samarbeid med prosjekt «Fossilfrie setre» i regi av Norges Vel.

Katharina Sparstad, daglig leder

INNHold

STYRET 2020-2021	3
STYREMØTER 2020	4
SEKRETARIAT	5
FAGSAMLING OG ÅRSMØTE 2020	5
SETERPRISEN 2020	16
MEDLEMMER	17
ØKONOMI OG ÅRSREGNSKAP	17
ÅRSRESULTAT OG BUDSJETT 2020	18
REVISJONSRAPPORT 2020	20
ØKONOMISKE STØTTE OG BISTAND	21
NORSK SETERKULTUR HAR SØKT OG FÅTT STØTTE FRA	21
MEDIA	21
SETERBRUKAREN	21
WWW.SETERKULTUR.NO	21
SETERVEILEDEREN PÅ WEB	21
FACEBOOK	21
PRESSEMELDINGER	21
UTTALELSER I MEDIA	23
POLITIKK OG FORVALTNING	25
JORDBRUKSFORHANDLINGENE	25
MØTE MED LANDBRUKSMINISTER OLAUG BOLLESTAD	28
ENKELTSAKER	29
PÅGÅENDE PROSJEKT	30
BESKYTTA BETEGNELSE FOR SETERSMØR	30
SETERKULTUREN I UNESCO	30
PROSJEKT SETRA MI	31
FOSSILFRIE SETRE	31
ARRANGEMENT	32
TEMADAG FOR SETERSMØR	32
SOMMARTREFF FOR SETERBRUKARAR 2020	32
SAMARBEID MEN ANDRE ORGANISASJONER	32
HANEN	32
NORSK GARDSOST	32
NORGES BONDELAG	32
NORSK BONDE – OG SMÅBRUKARLAG	32
NORGES VEL	33
INTERNASJONALT SAMARBEID	33
MEDLEMSKAP I EFNCP	33
FAO – FOOD AND AGRICULTURE ORGANISATION OF THE UNITED NATIONS	33
INTERREGSAMARBEID	33

Styret 2020-2021

Styret har vært:

Siv Beate Eggen, leder

Siv Beate Eggen

Knut Ola Storbråten, nestleder

Knut Ola Storbråten

Per Sæther

Per Sæther

Ove Søresand

Ove Søresand

Representant fra TINE

Kari Sofie Asmyhr Østen

Kari Sofie Asmyhr Østen

Varamedlemmer:

1. Kjetil Larsgård

KjetilLarsgård

2. Inga Iversen

Inga Iversen

3. Vara : Gro Arneng

Gro Arneng

Valgkomité har vært:

1. Tori Snerte
2. Hans Bondal

Styremøter 2020

Norsk seterkultur har hatt tre fysiske styremøter (10. januar, 14. februar og 6. mars) og åtte styremøter på Teams i 2020 (6. mai, 15. mai, 12. juni, 20. september, 20. oktober, 11. november og 9. desember.). Det har vært flere møter enn vanlig i forbindelse med UNESCO-arbeidet, arbeidet med setersmør og redaktørvtale.

Fysiske møter er avholdt i TINEs lokaler i Lakkegata 23 i Oslo, unntatt møtet 14. februar som var i forbindelse med årsmøtet på Lillehammer.

Sekretariat

Øystein Skjæveland har vært redaktør for medlemsbladet «Seterbrukaren». Styret har gitt innspill på stoff. Daglig leder, Katharina Sparstad, har hatt all oppdateringer på www.seterkultur.no. Norsk Seterkultur har også driftingen av den digitale seterveilederen på <http://www.seterretteleiar.no/> der nestleder Knut Ola Storbråten har utført en del oppdateringer. Daglig leder administrerer også - og deltar på styremøter, og administrerer merkeordningen Beskytta betegnelse for setersmør. Videre har hun organisert fagsamlinger og årsmøte, og arbeidet med finansiering og oppfølging av UNESCO-arbeidet. Stillingen hennes er på 20% og leies av Valdres Natur- og Kulturpark. I tillegg har Valdres Natur- og Kulturpark bidratt med 60 timer til Norsk Seterkultur. *Per Sigve Lien*, var fram til 1. oktober styremedlem fra TINE. Han var referent på styremøter samt protokollfører på årsmøte. Fra oktober har Kari Sofie Asmyr Østen representert TINE i styret. TINE stiller også lokaler og bevertning til rådighet for styremøter i Oslo. *Svein Løken* fører regnskapet og sender ut medlemsfakturaer og purringer. Svein deltar på styremøter.

Daglig leder Katharina Sparstad

Regnskap og medlemshåndteringsansvarlig Svein Løken

Øystein Skjæveland redaktør av Seterbrukaren

Fagsamling og årsmøte 2020

Fagsamling og årsmøte 2020 ble avholdt på Scandic Hotell Lillehammer 15.-16. februar. Til sammen 59 personer deltok på fagsamlinga dag 1. Fagsamlinga inneholdt faglige innlegg, omvisning på Mauhaugen friluftsmuseum og workshop. På fagsamlinga fikk også ulike organisasjoner presentere seg.

Til arrangementet var det arrangert en stand med litteratur og diverse om seterulturen fra Norge og Sverige. På selve årsmøtet 16. februar deltok 19 personer.

Figur 1. Fylkeskultursjef i Innlandet Randi Langøigjelten åpna samlinga

Figur 2. Generalsekretær i Norsk Bonde- og Småbrukarlag orienterte om landbrukspolitiske problemstillinger

Program fagsamling 2020:

Program Seterkultur for alle! 20.01.2020

Lillehammer 15.02.20

DEL 1 INNLEDNING

10.00 – 11.00 kaffe og registrering

- 11.00 Kulturinnslag
- 11.15 Velkommen v/ Siv Beate Eggen, styreleder i Norsk seterkultur
- 11.25 Velkommen til Innlandet v/ Randi Langøigjelten, fylkeskultursjef i Innlandet
- 11.40 Hvorfor blir det færre? v/ Vilde Haarsaker, Agri Analyse
- 12.00 Seterkultur for alle! v/ Øistein Aasen, Årets unge bonde
- 12.30 Lunsj og mingling

DEL 2 SETERKULTUREN

13.30 Om UNESCO-arbeid

- ⇒ Hva er UNESCOs Representative List for Intangible Cultural Heritage, kriterier og prosedyre for oppføring v/ Elvind Falk, Instituttleder, Norsk Håndverksinstitutt og medlem av Evaluation Body
- ⇒ Norsk seterkultur og UNESCO; status og framdrift v/ Anne-Katrine Brun Norbye, prosjektleder i forprosjekt UNESCO
- ⇒ Spørsmål og svar

14.30 Beinstrekk

- 15.00 Biologisk og immateriell kulturarv i seterlandskapet v/ Bolette Bele, NIBIO
- 15.20 Erfaringer etter 6 år med Dag og Tid stølen v/ Svein Gjerdåker, redaktør i Dag og Tid
- 16.00 Felles avmarsj til omvisning på Maihaugen

18.00 Program slutt dag 1

19.30 Middag

Søndag 16.02.2020

DEL 3 KULTURARV FOR ALLE

08.30 Åpning dag 2

- ⇒ Rapport fra studietur til Østeriket v/ Ole Kristian Oldre, Oppland Bondelag
- ⇒ Om Inner Gammelsetra i Grøvdalen v/ Tor Helge Gravem

09.05 Støttespillere presenterer seg

10.30 Beinstrekk

11.00 Workshops – Hvorfor Unesco - hva kan hvem bidra med (1 time + 45 min til presentasjon)

Tre grupper diskuterer ulike tema:

1. Hvordan kan kunnskapen om seterkulturen leve videre?
2. Hvordan kan seterkulturen generere økte inntekter for bonden?
3. På hvilken måte er seterkulturen viktig for deg? Hva gjør du for seterdrifta?

ÅRSMØTE 2020

14.00 Start

- Sak 1 Konstituering av møtet
- Sak 2 Godkjenning av sakliste og innkalling
- Sak 3 Årsmelding
- Sak 4 Regnskap
- Sak 5 Forslag til kontingent og kontingentklasser
- Sak 6 Innkomne saker
- Sak 7 UNESCO – hovedprosjekt
- Sak 8 Beskytta betegnelse av seterprodukt – oppfølging
- Sak 9 Aktivitetsplan for 2020/21
- Sak 10 Valg og styrehonorar
- Sak 11 Budsjett
- Sak 12 Årsmøte 2021

16.00 Slutt

Det ble også holdt en workshop i forbindelse med UNESCO-arbeidet. Deltakerne ble delt i tre grupper:

Gruppe 1: Kunnskap / ferdigheter

A) Hvilke kunnskaper / ferdigheter er viktigst på egen seter?

- Museumsstøl: Skriftlig dokumentasjon og gamle budeier.
- Kunnskap om melkeforedling: Ikke nok å kunne det de kunne før, men må kombinere tradisjon og ny teknologi. Den «tause kunnskapen står sterkere når du også har den teknologiske kunnskapen.
- Må like at folk kommer på besøk; kunnskap / ferdigheter i formidling og å skape stemning.
- Andre enn seterbruker kan formidle, men lærers ikke på kort tid. Det gir mer troverdighet og bedre / ekte formidling når seterbruker / budeia kan gjøre det selv.
- Lære geitene + kyra å gå på utmarksbeitet
- Kunnskap om beitet – for å styre dyra til best beite.
- Kunnskap om dyrehelse gir bedre melke kvalitet og bedre dyrevelferd.
- Hygiene – soltørke, einevann, men også antibac

B) Hvilke kunnskaper / ferdigheter er viktigst generelt i seter-kulturen?

- Hvor vi får de beste beitene og hvor vi bør hugge og rydde rundt setra?
- Krever annet håndlag med dyr på beitet enn på bås.
- Må kunne alt angående setring og formidling, formidle sammenhenger mellom husdyra på beitet og landskapsverdier, melkeforedling og produktene, historie.
- Skille innhus og uthus.
- Maksimalt klimasmarte løsninger
- Hvordan få høy melk og kjøttproduksjon fra utmarksbeite

C) Hvordan kan kunnskaper i seter-kulturen leve videre?

- Praksisplasser med støtte til seter-eieren.
- Resurs-senter for utmarksbruk med ulike erfaringsgrupper.
- Flest mulig aktive setre – trenger landbruksvirkemidler og strukturer som gjør at flest mulig finner seterdrift attraktivt og rasjonelt.
- Legge til rette for folk som vil drive seter. Flere som Inner Gammelsetra – få opplæring og prøve det ut fordi det koster veldig mye å ha ufaglært hjelp – de oppdager ikke jurbetennesle osv
- Pålagt «sommerferie» også for dyr i løsdriftsfjøs.
- Grønt Spatak tar for mye tid...

Gruppe 2 - Økonomi

A - Hvordan er seterdrifta en nødvendig ressurs for økonomien på garden?

- Beiteressursen frigir areal på garden og gir da grunnlag for flere vinterfôra dyr. Tilgang på ekstra areal i utmark og statsallmenning og ekstra beiteressurser er derfor en grunnforutsetning for en bærekraftig melkeproduksjon for flere gårder.
- Foredling av setermelka med salg og servering i tilknytning til reisekliv gir ekstra inntekter.

B - Hvordan kan seterdrifta generere økte inntekter til bonden?

- Økte setertilskudd – differensierte tilskudd.
- Investeringsstilskudd til driftsapparat og infrastruktur.
- Mer betaling for setermelka – til foredlingsanlegg.
- Mer betaling for setermelka – til foredlingsanlegg.
- Utvide beiteareal ved bruk av "no fence", lavere pris eller økonomisk støtte til investeringa.

C - Gi eksempler på aktuelle aktiviteter, som kan opprettholde eller bedre økonomien

- Produsere mer sommermelk med bedre pris.
- Politisk arbeid for bedre pris for setermelk.
- Tilleggsaktiviteter med åpen seter, melkeforedling og servering.
- Bedre markedsføring og synliggjøring av setrene i Norge. App med alle setrene på kart med info om type setring, åpningstider m.m.
- Nettverk for idéutveksling og problemløsning, fagnettverk.

D - Trusler og grunnforutsetninger

- Økonomiske virkemidler til små og mellomstore bruk

Gruppe 3 Seterkulturens betydning for fellesskapet

A Hva betyr seterkulturen for deg og for fellesskapet?

- Den tar opp en viktig kultur, ta vare på tradisjoner og tradisjonsprodukter er givende
- Hyggelig og givende å formidle kulturen til folk, vise håndverk i praksis
- Givende å inspirere andre
- Meningsfylt å følge rytmen / livet til dyra og å være en del av dyra og landskapet
- Bruke ressurser i utmarka – grønt kraftfôr
- Mulighet til å tjene penger for å styrke inntjening totalt
- Me starta opp og en til kom til – det føles godt
- Viktig for identiteten
- Setra er en møteplass for kulturformidling og kulturopplevinger.
- Viktig for garden vår
- Helhetlig – betydning for ressursbruk / landskapet og for andre
- Kulturarven vedlike og kulturlandskapet åpent
- Reiseliv, lokal verdiskapning
- Viktig for klima, beitet binder CO2.

B Hvorfor er aktiv setendrift viktig for deg?

- Tar vare på kulturlandskapet og bygningene på setra
- Videreføre kulturen
- Sosialt, bli forstått og sett – positiv feedback
- Mere bruk av arealet på gården
- Bærekraftig drift
- Ressursutnytting – økonomisk pga selvforsynt
- Viktig for sosialt, biologisk og økonomisk
- Kulturarv, tradisjoner og immaterielle kulturarven
- Vern gjennom bruk
- Respekt for næringa / faget
- Verdier mer enn økonomi – meningsfylt.

C Hvordan bidrar du / dere / din organisasjon til å bevare seterkulturen?

- Framsnakking
- Informasjon til besøkende på setra
- Drive aktiv seter
- Respekt for faget – formidling, holdningsskapende og holdningsendring gjennom informasjon
- Barn og unge inn på setra.
- Holde kurs: melkeforedling, seterkurs, om beitet og dyrevelferd
- Formidle vår driftsform og betydning for egen gård i tall for å gi et riktig bilde av drifta
- Burde bli valgfag i skolen, kunnskap om verdier i kulturlandskapet
- Matsikkerhet, landbruksforståelse og forbruker forståelse
- Holdningsendring starter med barna.

Protokoll fra Årsmøtet Norsk Seterkultur Lillehammer 16. februar 2020

Sak 1 Konstituering av møtet

Vedtak: Siv Beate Eggen valgt som møteleder. Barbro Stordalen og Gunnhild Øigarden ble valgt til å underskrive protokollen. Bjørg Engene førte protokollen

Totalt møtte 19 medlemmer deltok på årsmøte.

Sak 2 Godkjenning av sakliste og innkalling

Ingen kommentarer til innkalling og sakliste.

Vedtak: Sakliste og innkalling godkjent.

Sak 3 Årsmelding

Katharina Sparstad, sekretær i Norsk Seterkultur gikk gjennom og kommenterte styrets forslag til Årsmelding for 2020. Det vises her til utsendte sakspapirer for årsmøtet.

Redaktør Jostein Sande har sluttet, og kontoret i Norddalen er avviklet. Ny adresse er Skrautvålvegen 77, 2900 Fagernes. Katharina Sparstad er kontaktperson/daglig leder.

Ny redaktør: Øystein Skjæveland.

I 2019 feiret Norsk seterkultur 20. årsjubileum i Aurland/Flåm. 3 medlemsblader er gitt ut, desembernummer var landsnummer. Mange følgere på FB, nå over 5000.

Mange bruker siden «Marknadsplassen» for jobb annonse.

Media har fange opp UNESCO-arbeidet, bla i Nationen NRK Møre & Romsdal, og div lokalaviser. Saka om melkekutt fikk også en del oppmerksomhet.

Merknader til årsmelding: Støttebrev: Ordlyden kan misforstås; Støttebrevet var til Hans Gubhage, ikke Finndalen Fjellstyret.

Representasjon: Barbro Stordalen representerte Norsk Seterkultur under lansering av Seterpolitisk melding i regi av Alliansen for ny landbrukspolitikk.

Regnskapet er ikke revisorgodkjent, og var heller ikke godkjent innen årsmøtet 2019.

Revisorgodkjenningen legges inn i protokollen for 2018 i årsmeldingen, samt revisorgodkjenning av regnskapet 2019.

Vedtak: Styrets forslag til Årsmelding for 2019 vedtas med de merknader som kom under årsmøtet

Sak 4 Regnskap

Regnskapet lagt fram og kommentert av regnskapsfører Svein Løken. Det vises her til sakspapirer for Årsmøtet. Budsjett 2019 hadde lagt opp til kr 25000,- i underskudd.

Underskuddet ble redusert til kr 1572,- Den største posten var 20-årsjubileet samt forprosjekt UNESCO. Jubileet ble delvis dekket med støtte fra de fylkesvise BU-midlene. Til UNESCO er det gitt tilsagn på 100000,- fra Øystre Slidre kommune, kr 150 000,- fra Oppland Fylkeskommune og inntil 44% av kostnadene fra BU midler Oppland. Tilsagnene er lagt inn i regnskapet, men sluttbeløp er ikke utbetalt ennå. Kontingent inntekten var større enn forventet fordi medlemstallet har økt.

Underskrevet revisorberetning legges inn i revidert årsmelding.

Vedtak: Styret i Norsk Seterkultur sitt forslag til årsregnskap for Norsk Seterkultur godkjennes med forbehold om revisorgodkjenning.

REVISJONSRAPPORT 2019

FOR

NORSK SETERKULTUR

REGNSKAPET FOR NORSK SETERKULTUR FOR 2019 ER FØRT AV SVEIN LØKEN. ALLE BILAG OG BANKUTSKRIFTER ER FRAMLagt FOR REVISORENE. DET MESTE AV REGNSKAPSMATERIALET ER GJENNOMGÅTT, OG VI KAN IKKE SE AT REGNSKAPET INNEHOLDER VESENTLIGE FEIL ELLER MANGLER. BANKKONTO NR. 2367.20.51169 TILHØRENDE NORSK SETERKULTUR HAR PR. 31.12.2019 INNESTÅENDE KR. 179.532,89, DETTE STEMMER MED REGNSKAP OG BANKUTSKRIFT. REGNSKAPET ER AVSLUTTET MED ET OVERSKUDD PÅ KR. 1.572,- FOR 2019 OG EGENKAPITAL PR. 31.12.2019 PÅ KR. 287.870,-

VI MENER AT REGNSKAPET GIR ET KORREKT BILDE AV VIRKSOMHETEN I NORSK SETERKULTUR, OG AT REGNSKAPET GIR ET GODT FUNDAMENT FOR VIDERE DRIFT AV LAGET.

REGNSKAPET ANBEFALES GODKJENT.

VÅGÅ, 26.FEBRUAR 2020.

BERIT JEANNE BRIN
REVISOR

JAN ERIK KJÆR RUSTEN
REVISOR

Sak 5 Forslag til kontingent og kontingentklasser

Styret har overfor årsmøtet foreslått uendrete kontingentsatser.

- Støttemedlemmer kr 400,-
- Aktive seterbrukere kr 750,-
- Organisasjoner kr 1500,-

Kommentarer: I saksframstillinga står Bedrifter, ikke Organisasjoner. Dette endres til Organisasjoner (organisasjonsmedlemskap)

Vedtak: **Årsmøtet ga sin tilslutning til at kontingent og kontingentklasser holdes uendret.**

Sak 6 Innkomne saker

Tre saker ble lagt fram for årsmøtet av leder. Innholdet/intensjonen i sakene godkjennes, og årsmøtet ba styret endre ordlyden slik at sakene blir presise.

FORSLAG 1:

Minstekravet for antall liter melk må opprettholdes

Minstekravet for å motta setertilskudd ble i fjor hevet fra 30 til 45 liter melk i Oppland (nå innlandet. Dette kan ramme en rekke seterbrukere som foredler melka selv. Dette er ofte små besetninger, ofte med gammelrasekyr med lav kraftforandelen – og som samtidig tar vare på kulturlandskap, bygningsmasse og setertradisjonene. Norsk seterkultur mener aminstrekraftet opprettholdt på 30 liter/dag, og at dette skal praktiseres likt i alle fylker.

Endring forslag 1:

Minstekravet for å motta setertilskudd ble i 2019 endret fra 30 l/dag til 45/l pr dag. Dette rammer de minste brukene. Disse opprettholder også tradisjon, kulturlandskap, biologisk mangfold, holder kulturminner åpne, tar vare på bygningsmiljø, kunnskap og har stor opplevelsesverdi. Ingen seterbrukere må utestenges fra virkemidlene så lenge de ivaretar fellesgodene seterdrifta bidrar til. Norsk seterkultur mener minste produksjonsgrense settes tilbake til 30 l/pr dag.

Forslag 1 brukes i jordbruksforhandlingene og sendes ut til alle fylker.

FORSLAG 2:

Støttilskudd også for besøkssetre

Setertilskuddet ble i 2018 satt til et minimum på 50000,-. Samtidig er det opp til hvert fylke å definere hvem som er berettiget støtte, og aktiviteter som kan belønnes ekstra. De fylkesvise forskriftene var ute til høring uten at Norsk seterkultur sto på høringslista. Oppland har Fylkesmannen valgt å definere ut besøkssetre. Intensjonen med setertilskuddet er å øke å ta vare på seterdrifta. Besøkssetre er like aktive som tradisjonelle setre, og tar vare på de samme verdiene. I tillegg driver besøkssetrene formidling og lokal verdiskaping som er viktig for seterkulturen og lokalmiljøet. Norsk seterkultur stiller seg uforstående til at besøkssetre er ekskludert fra støtten. Vi mener derfor at enkeltpersoner og bedrifter bør være berettiget støtte på linje med øvrige seterbrukere.

Endring forslag 2:

Setertilskuddet ble i 2018 satt til kr 50 000,- for alle fylker for de som er på setra i min. seks uker. Setertilskuddet er knyttet opp mot produksjonstilskuddet. I tillegg står fylkene fritt i lokale tilpasninger. I enkelte fylker har seterbrukere ute gård med rett til å søke produksjonstilskudd, mulighet til å få setertilskudd. Dette gjelder for eksempel seterbrukere som leier seter og har egne eller leiekyr, uten å ha egen landbrukseiendom. Disse tar også vare på fellesverdier som tradisjon, kulturlandskap, biologisk mangfold, holder kulturminner åpne, tar vare på bygningsmiljø, kunnskap og har stor opplevelsesverdi. Norsk Seterkultur

mener derfor at alle seterbrukere skal være berettiget å søke setertilskudd, uavhengig av produksjonstilskuddet. Dette bør legges inn som nasjonal føring.

Forslaget brukes som innspill i jordbruksforhandlingene og sendes ut til fylker som kun gir tilskudd via produksjonstøtten.

FORSLAG 3:

To støler

Antall setre i drift, men på enkelte gårder er både heimstøl og langstøl i bruk. Dette er en gammel tradisjon som gjør det mulig å beite grasen etter hvert som den grønnes opp over liene. Samtidig er det kostnadskrevenende å holde bygningsmasse på to setre i stand. Norsk seterkultur mener at de som bruker to støler, og hver støl i minimum tre uker, bør motta et ekstra tilskudd på 20 000 for å dekke ekstra kostnader. Dette er viktig for å stimulere til fortsatt bruk av de få heimstølene som fortsatt er i drift.

Endring forslag 3: Tradisjonelt har mange gårder flere setre, heimstøl (høst- og vårstøl) og langstøl lenger inne i fjellet. På den måten kan dyra og melkeproduksjonen følge grasen etterhvert som det blir beiter oppover fjellsidene og innover fjellet. Oppholdet på heimstølene er gjerne kortere, men bygningene må likevel vær ei stand. Norsk seterkultur mener at det bør gis støtte til vedlikehold for seterbrukere med melkeproduksjon som bruker heimstøl i mer enn 2 uker, men mindre enn minste antall uker (seks) for å få setertilskudd.

Innspill på andre saker fra årsmøtet som bør tas med i Jordbruksforhandlingene:

FORSLAG 4: Med mindre fylkene velger et utvida tilskudd, er minste antall uker seks for å være berettiget setertilskudd. Mange bønder er knyttet til ordinært arbeidsliv med begrenset ferie. En grense på seks uker vil kunne medføre at disse ikke lenger prioriterer å drive setra. Norsk seterkultur mener at minimums antall uker bør endres til fire uker. Innspillet kom fram på årsmøtet, og tas med videre i Jordbruksforhandlingene.

FORSLAG 5: I 2018 var det ca250 fellessetre (utdrag fra lister fra Fylkesmann). Setertilskuddet er knytte til setra, og ikke til besetningene, slik at en fellesseter får ett tilskudd. Norsk seterkultur mener tilskuddet burde gå til seterbruker som har dyrene sine på felles-setra. Målet i et bærekraftperspektiv bør være å få flest mulig dyr til å bruke seterbeitene. Effekten på kulturlandskapet blir tydeligere; jo flere dyr, jo flere landskapspleiere tar vare på vår fellesgoder. Norsk seterkultur mener derfor at setertilskuddet bør gå til hver enkelt bonde i fellessetra, ikke ett tilskudd fordelt på antall deltakere på fellessetra.

Vedtak: Forslag 1,2 og 3 er endret etter vedtak. Forskal 4 og 5 framkom på årsmøtet og er tilgjengelig som utalt innspill videre.

Sak 7 UNESCO-hovedprosjekt

Saka ble lagt fram av leder. Forprosjektet er avsluttet, og det er utarbeida prosjektbeskrivelse og arbeidsplan for videre arbeid. Det er en samlet ramme på over 3 mill. kr. Det er sendt en søknad til Felleskjøpet Agri som er avslått, men med oppfordring om å søke på nytt i 2021 da sponsorordningen skal revideres. Det er avholdt møter med 3 fylkeskommuner, der de fleste er positive til samarbeid. UNESCO søknad skal behandles politisk i Innlandet, de andre har signaliser at vi må holde oss innenfor søkbare midler. Det

betyr at det pr dato ikke er midler til prosjektleder, og at må drives av styre og sekretariat som stiller på møter og sender søknader. Det skal ikke aktiviseres eller ansettes noen til eksterne til UNESCO arbeidet før arbeidet har finansiering.

Vedtak: Styret får fullmakt til å fortsette prosess med finansiering og følge opp løpende arbeid knytta til UNESCO.

Sak 8 beskytta betegnelse av seterprodukt

Katharina la fram saka

1. Oppfølging av betegnelse for setersmør
2. Søke nye produkt

Oppfølging: Norsk Seterkultur har oppnådd beskytta betegnelse for setersmør. Dersom vi skal få uttelling må vi kartlegge smørprodusentene og knytte flest mulig smørprodusenter til produktet. Videre må vi bestemme design, gjøre ordningen kjent på web, brosjyrer mm og markedsføre smøret på ulike arenaer. Til dette vil vi søke Innovasjon Norge. Det ser ut til at Norsk seterkultur ikke kan søke da vi er en frivillig organisasjon. Bedrifter kan søke, og Valdres Natur og Kulturpark der sekretariatet sitter er aktuell.

Nye produkt: Det er ikke juridisk beskyttelse av selve ordet Sete/støls/stauls-smør. Det vi si at vi bruker logo for beskytta betegnelse på tradisjonelt grunnlag sammen med ordet *Seter/stølssmør* (o.l.). Det viser seg at dette ikke lenger er tillatt i EU, og dersom vi vil søke andre produkt må vi ta patent på navnet. Det kan bli vanskelig i forhold til f. eks seterrømme som er etablert og i bruk av TINE. Det kan da for eksempel være aktuelt med Rømme Fra setra». NB! Det betyr ikke at TINE eller andre har patent på Seterrømme, men at begreper er fritt for alle.

Kommentarer: Smør er et sårbart produkt. Selv om både forskriften og Mattilsynet stiller høye krav til matsikkerhet, bør smøret som selges med logo kvalitetssirkels.

Vedtak: Valdres Natur- og Kulturpark kan søke Innovasjon Norge om midler til forstu\die for oppfølging av Setersmør. Norsk Gardsost kontaktes for råd til selger og forbruker om hvordan smøret skal behandles for å ikke forringe kvaliteten.

Det skal ikke søkes nye produkt før vi ser hvordan ordningen fungerer i forhold til Setersmøret med beskytta betegnelse.

Sak 9 Aktivitetsplan for 2017/2018

Aktivitetsplan lagt fram av sekretær Katharina Sparstad. Styret vil i arbeidsåret 2019 spesielt fokus på:

- Politisk arbeid – og møter med faglag i forbindelse med jordbruksforhandlingene mm
- Søke politisk forankring av arbeidet for seterkulturen i alle fjellfylker
- UNESCO – fagsamling, søke midler og oppfølging med aktiviteter i hovedprosjekt
- Oppfølging og markedsføring av beskytta betegnelse for setersmør
- Søke nye produkt for setermerking
- Medlemsverving

Kommentarer:

Det er viktig å være synlig i media og ulike arenaer. UNESCO-arbeidet kan bidra positivt til det. Det kom 54 nye medlemmer i 2019, 10 av disse var aktive seterbrukere. Det er fremdeles for få seterbrukere med, og vervingen blant disse bør prioriteres. Det bør legges

inn medlemsfaktura neste gang det skal sendes t landsnummer. Medlemsverving bør være et fokusområde, og det bør utarbeides en verveplan.

Punkt om «Søke nye produkt setermerking går ut, det skal først etableres gode rutiner for setersmør.

Norsk Seterkultur bør delta på Fjellkonferanse i Tinn 27. mai og tar kontakt med leder Kari Randen. Dato legges inn å arbeidsplanen

Forslag til prioriteringer med endringer:

- Politisk arbeid – og møter med faglag i forbindelse med jordbruksforhandlingene mm
- Søke politisk forankring av arbeidet for seterkulturen i alle fjellfylker
- UNESCO – fagsamling, søke midler og oppfølging med aktiviteter i hovedprosjekt
- Oppfølging og markedsføring av beskytta betegnelse for setersmør
- Medlemsverving - verveplan

Vedtak: Forslag til Aktivitetsplan for 2020 vedtas med de forslag til endringer som kom i møtet.

Sak 10 Budsjett

Budsjett lagt fram av regnskapsfører Svein Løken. UNESCO arbeidet inngår ikke i det generelle arbeide og føres med eget budsjett og regnskap.

Vedtak: Framlagte forslag til budsjett for 2020 vedtas.

Sak 11 Valg

Valgkomiteens forslag lagt fram av Erik Fleischer. Fleischer administrerte valget.

Styret 2019 har vært:

Leder:	Siv Beate Eggen	Velges for 1 år
Nestleder:	Knut Ola Storbråten	Ikke på valg
Styremedlem:	Per Sæther	Ikke på valg
Styremedlem:	Nils Sigurd Drabløs	På valg
Styremedlem fra TINE:	Marit Skjelstad	Velges av TINE

Vara representanter har vært:

1. Bjørn Karsten Ulberg	Velges for ett år
2. Bjørg Engene	Velges for ett år
3. Gro Arneng	Velges for ett år

Revisorer har vært

1. Berit Jeanne Brun	Velges for ett år
2. Erik Kjær	Velges for ett år

Valgkomité:

1. Erik Fleischer (går ut)
2. Tori Snerte
3. Hans Bondal

Innstilling 2020 valgkomite:

Styre

Leder:	Siv Beate Eggen
Nestleder:	Knut Ola Storbråten
Styremedlem:	Per Sæther

Styremedlem: Ove Sørestrand (Lavik) Ny
Styremedlem fra TINE: Per Sigve Lien Velges av TINE

Vara

1. Kjetil Larsgård (Hol) Ny
2. Inga Iversen Åsen (Vingelen) Ny
3. Gro Arneng Gjenvalg

Revisorer

1. Berit Jeanne Brun
2. Jan Erik Kjær

Valgkomité:

1. Tori Snerte
2. Hans Bondal
3. Ingebjørg Håvardrud

Vedtak: Alle kandidater valgt enstemmig som innstillingen.
Godtgjørelse og honorarsatser videreføres. Dvs fast godtgjørelse på kr 25 000
årlig for leder. Møtegodtgjørelse på kr 1500 for dagmøter. Gjelder også leder.
Ved kjøregodtgjørelse benyttes statens skattefrie satser på kr 3.50,-

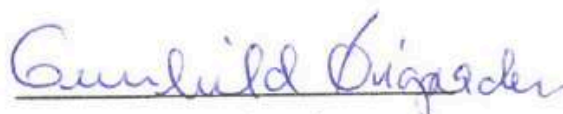
Sak 12 Årsmøte 2021

Årsmøtet 2021 bør holdes i forkant av fagsamlinga når folk er opplagte. Det bør være mer rom for utdypende diskusjoner. Tidspunktet i februar er bra, uke 7 passer de fleste. Årsmøtet bør holdes i forbindelse med et seternettverk. Forslag 2021: Telemark

Vedtak: Årsmøtet for 2021 forsøkes holdt uke 7 i Telemark

Barbro Stordalen

Gunnhild Øigarden

Seterprisen 2020

Seterprisen ble gjenopptatt i 2017 etter at Norges Vel la den ned i 2006. Norsk Seterkultur har overtatt både tittel og kriterier. Prisen har vært kr 5000 og en gavegjenstand. I 2020 var dette et rømmegrøtfat fra Valdres Folkemuseum.. Juryen i 2020 har vært Siv Beate Eggen (juryleder), Norsk Seterkultur, Solveig Linge Stakkestad, Norges Bygdekvinnelag og Nils Asle Dolmseth, TINE. Prisen 2020 gikk til Inner Gammelsetra i Grøvudalen. I juryens begrunnelse var blant annet arbeidet med for kunnskapsformidling og kurs for unge.

Figur 3. Seterprisen 2020 gikk til Inner Gammlsetra i Grøvudalen, her ved Tor og Astrid Gravem

Medlemmer

Pr 01.01.2020 var det 451 medlemmer i Norsk Seterkultur. Pr 01.01.2021 var det 457, en netto økning på 5 medlemmer. I 2020 kom det inn 24 nye medlemmer. De fleste melder seg inn via nettportalen:

Økonomi og årsregnskap

Det økonomiske resultatet for 2020 ga et overskudd på kr 53 000,-. Det var budsjettert med et underskudd på 40480,-. Overskuddet skyldes at det i 2020 kom tilskudd til UNESCO, og arbeidet ikke startet opp før i 2021 (jmf årsmøtevedtak om fullfinansiering).

Budsjettert kontingentinngang var på kr 200 820. Inntekstkontingenten var på totalt kr 197 970,- mot kr 151 000,- i 2019. Økningen skyldes at kontingentsatsene økte i 2020. Andre store poster er UNESCO som ligger med eget regnskap.

Årsresultat og budsjett 2020

Årsregnskap 2020			
<i>Norsk Seterkultur</i>			
	Note	2020	2019
Resultatregnskap			
Salgsinntekter		331 150	257 035
Andre inntekter		387 050	382 701
SUM INNTEKTER		718 200	639 736
Vareforbruk, fremmedytelser		78 625	0
Lønn, personalkostnader		218 793	189 496
Leie, kostnader lokaler		146 725	163 974
Andre kostnader		235 541	285 083
SUM KOSTNADER		679 685	638 553
DRIFTSRESULTAT		38 515	1 183
Finansinntekter		186	428
Finanskostnader		121	39
ARSRESULTAT		38 580	1 572

Årsregnskap 2020			
<i>Norsk Seterkultur</i>			
	Note	2020	2019
Balanse			
Varebeholdning		0	25 000
Kundefordringer, andre krav		20 268	150 630
Kontanter, bankinnskudd		352 000	179 533
SUM EIENDELER		372 268	355 163
Bokført egenkapital		287 870	286 298
Årets resultat		38 580	1 572
Egenkapital		326 450	287 870
Leverandørgjeld		15 495	29 623
Offentlig gjeld		23 780	37 185
Annen kortsiktig gjeld		6 543	485
Sum gjeld		45 818	67 293
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		372 268	355 163

Resultatbudsjett avd. 70 Norsk seterkultur

Konto	Regnskap i fjor	Regnskap i år	Budsjett i år	Avvik i kr	Indeks
DRIFTSINTEKTER					
3010 Gebyr setersmør	0	1 400	0	1 400	-
3100 Medlemskontingent Aktiv seterbruker	78 100	106 950	109 800	-2 850	97,4
3101 Medlemskontingent Støttemedlem	68 700	73 900	83 520	-9 620	88,5
3102 Medlemskontingent Organisasjon/Institusj	4 200	6 200	7 500	-1 300	82,7
3105 Purregebyr	760	0	0	0	-
3110 ANNONSEINTEKTER	7 000	12 100	10 000	2 100	121,0
3120 DELTAGERAVGIFT SETERKONFERANSE	38 275	35 600	0	35 600	-
3121 Tilsudd seterkonferansen	60 000	95 000	100 000	-5 000	95,0
Salgsinntekter varer/tjenester	257 035	331 150	310 820	20 330	106,5
3440 Spesielt off. tilsudd for tjenester	180 000	180 000	180 000	0	100,0
3450 Tilsudd merkeprosjekt	0	0	0	0	-
3480 Støtte Unesco	200 000	0	0	0	-
3481 Sponsing VNK	0	0	40 000	-40 000	0,0
Offentlig tilsudd	380 000	180 000	220 000	-40 000	81,8
3900 Annen driftsrelatert inntekt	2 701	12 466	0	12 466	-
Andre inntekter	2 701	12 466	0	12 466	-
Sum driftsinntekter	639 736	523 616	530 820	-7 204	98,6
DRIFTSKOSTNADER					
5000 Lønn Leder	25 000	25 000	25 000	0	100,0
5001 Lønn Redaktør	40 000	71 500	60 000	11 500	119,2
5002 Lønn Unesco	80 000	0	0	0	-
5010 Feriepenger	0	7 293	0	7 293	-
5330 Godtgjørelse til styre	44 496	39 000	40 000	-1 000	97,5
5331 Godtgjørelse styre overprosjekt	0	-11 700	0	-11 700	-
Lønninger, ferielønn og honorarer	189 496	131 093	125 000	6 093	104,9
6300 ÅRSMØTE	0	0	0	0	-
6301 SETERKONFERANSE	143 527	111 558	70 000	41 558	159,4
6305 Formidlings og holdnings-skapende arbeid	14 578	0	10 000	-10 000	0,0
6306 Merkeprosjekt	0	35 189	25 000	10 189	140,7
6310 Unesco Prosjekt	5 870	0	70 000	-70 000	0,0
6705 Honorar Regnskap/Medlemslister	22 038	21 013	20 000	1 013	105,1
6706 Regnskap overprosjekt	0	-6 304	0	-6 304	-
6720 Sekretariat	75 000	75 000	75 000	0	100,0
6721 Sekretariat sponset VNK	0	0	40 000	-40 000	0,0
6725 Honorar for juridisk bistand	0	399	0	399	-
6800 Kontorrekvisita	0	0	0	0	-
6810 Web, kostnader internettside	2 212	4 814	3 000	1 814	160,5
6811 Lisens Lønns program	0	731	0	731	-
6815 TRYKKING SETERBRUKEREN	53 655	44 227	50 000	-5 773	88,5
6840 Aviser, tidsskrifter, bøker o.l.	0	1 189	0	1 189	-
6860 Møte, kurs, oppdatering o.l.	1 272	900	0	900	-
6900 Telefon	13 708	-885	0	-885	-
6940 Porto, UTSENDELSE SETERBRUKEREN	20 517	22 700	20 000	2 700	113,5
6941 PORTO	3 292	71	3 000	-2 929	2,4

Resultatbudsjett avd. 70 Norsk seterkultur

Konto	Regnskap i fjor	Regnskap i år	Budsjett i år	Årvik i kr	Indeks
7100 Bilgodtgjørelse, oppgavepliktig	36 548	20 197	25 000	-4 803	80,8
7101 Bilgodtgjørelse overf prosjekt	0	-6 059	0	-6 059	-
7140 Reiseutgifter styremøter, årsmøter	49 003	30 634	30 000	634	102,1
7141 Overnatting og opphold, møter	0	3 122	0	3 122	-
7142 Reiseutgifter overf prosjekt	0	-9 190	0	-9 190	-
7320 Reklamekostnad	0	1 500	0	1 500	-
7340 STØTTE/GAVER	6 805	5 000	5 000	0	100,0
7500 Forsikringspremie	-1 476	0	0	0	-
7700 Styre- og bedriftsforsamlingsmøter	0	7	0	7	-
7770 Bank- og kortgebyrer	544	340	0	340	-
7790 Annen kostnad	1 966	448	0	448	-
Andre innkjøps-,tilvirkn. kostn. etc	449 057	356 579	446 000	-89 421	80,0
Sum driftskostnader	638 553	487 672	571 000	-83 328	85,4
Driftsresultat	1 183	35 944	-40 180	76 124	-89,5
8050 Annen renteinntekt	428	186	0	186	-
Finansinntekter	428	186	0	186	-
8150 Annen rentekostnad	39	121	0	121	-
Finanskostnader	39	121	0	121	-
Avdelingsresultat	1 572	36 008	-40 180	76 188	-89,6

Revisjonsrapport 2020

Økonomiske støtte og bistand

Norsk Seterkultur har søkt og fått støtte fra

- Landbruks- og Matdepartementet til frivillige organisasjoner i landbruket
- Fylkesmannens landbruksavdeling i Vestfold og Telemark, fagsamling
- Vestfold og Telemark Fylkeskommune, UNESCO (200000)
- Fylkesmannen i Trøndelag, Fjellandbruksmidler, UNESCO (2000000)
- Innlandet Fylkeskommune, UNESCO (7000000)
- Valdres Natur- og Kulturpark har bidratt med ca 10% stilling samt kontorfasiliteter til prosjektleder for UNESCO.
- TINE har bidratt med møtelokaliteter og bevertning på styremøtene.

Media

Seterbrukaren

Det er gitt ut 3 medlemsnummer i 2020. Medlemsbladet kom i mars, juni og desember. Øystein Skjæveland har vært redaktør bladet. Bladet har publisert et mangfold av stoff med relevans og aktualitet for seterbrukere og andre interesserte. Desembernummeret var et felles blad med Norsk Gardsost.

www.seterkultur.no

Nettsida har produsert og delt aktuelt stoff av daglig leder.- I 2020 er det oppretta tre nye temasider; UNESCO, Setra mi og Setersmør. I tillegg er det oppdatert oversikt over publikasjoner om seterdrift. Annonsesiden på ledig- søker jobb er aktivt brukt. I 2020 gjennomførte styreleder, nestleder daglig leder og redaktør et kurs og har fått tilgang til å produsere stoff på hjemmesiden.

Seterveilederen på web

Norsk Seterkultur har videreført www.seterrettleiaren.no. I 2020 ble det gjort en gjennomgang av siden.

Facebook

Facebook-siden til Norsk Seterkultur har pr 31.12.2020 5166 likerklipp (følgere). FB deler egne og andres setersaker og blir oppdatert av daglig leder.

Pressemeldinger

Det er sendt følgende pressemeldinger 2020:

- Pressemelding i forkant av fagsamlinga 2020 ble sendt i forkant til ulike media

- Pressemelding i forbindelse med beskytta betegnelse ble sendt ut i forbindelse med tildeling i på Grüne Woche i Berlin i februar i forbindelse med setersesong 2020. Denne ble tatt om av NTB og brukt i flere media.

Mediedekning av UNESCO-arbeidet

Arbeidet har ligget på vent i 2020, og saka har fått en egen side på seterkultur.no. I tillegg ble det sendt ut felles leserinnlegg med flere organisasjoner i mai som flere aviser har fanget opp og tatt videre, blant annet Nationen.

Mediedekning av Setersmør med beskytta betegnelse

Matmerk sendte ut pressemelding som ble tatt opp av flere media i forbindelse med tildeling på Grüne Woche i Berlin. Pressemelding fra Norsk seterkultur ble tatt opp av NTB og tatt opp i flere nasjonale media. Magasinet Ren Mat lagde et eget innslag om seterkultur og setersmør i juni. Filmen ble filmet av Halgrim Rogn i Innovangsjon.

Uttalelser i media

Uttalelse i samarbeid med Norsk Kulturarv

Uttalelsen ble også sendt til media og Landbruks- og Matdepartementet

Tid for budeieløft!

I mange tusen år har husdyra beitet i utmarksområdene våre. Denne høstingen av beiteressursene har foregått både i skog og fjellområder. Folk og buskap fulgte liene oppover fra garden til setra der gras ble forvandlet til melk og ost. Innmarka hjemme på garden fikk dermed stå i fred for dyremuler store deler av vekstsesongen og ble brukt til dyrking av korn, rotfrukter, vinterfôr og andre nyttevekster. Seterdrifta er skriftlig dokumentert i Gulatingslova i middelalderen, og man antar setring var vanlig lenge før loven om den ble nedtegnat.

Fremdeles er fjellbeitene en viktig ressurs, men med tilgang på all verdens ressurser og import av matvarer, har våre egne blitt mindre lønnsomme. På 100 år har 90000 setre blitt 900, og beiter blitt til skog. Undersøkelser viser at trenden vil fortsette – om ikke vilkårene endres. Dette kan bli svært dramatisk av mange årsaker. For vi har mye å miste.

Et velkjøttet og aktivt seterlandskap er en viktig identitetsskaper. Seterlandskapet skaper trivsel og er for mange en sosial møteplass. Her kan man føle på fellesskap og stolthet over å være fra - og å høre til - i en tradisjon.

Fjellbeitet gir god melke kvalitet og god helse hos husdyra. Seterdrifta gir et rikere biologisk mangfold med gode leveområder for mange truede arter av planter og insekter. På den måten tilfører seterdrifta naturen et positivt økologisk fotavtrykk. På setrene finnes et mangfold av kulturminner som forteller oss noe om hvordan folk før oss har brukt og høstet av landskapet.

Landbruket er en «politisk» næring, og ulike tiltak settes inn i tråd med skiftende politikk og skiftende tider. Nå er hele verden påvirket av Covid-19 og diskusjonen om større selvforsyningsgrad lokalt og globalt er høygaktuell. Er vi godt nok forberedt for framtida?

Tiden er inne for å ta et løft for seterdrifta med budeia, kulturlandskapet og bygningsmiljø. Seterdrifta må prioriteres på alle nivå. Vårt forslag til framtidsetta og konkrete tiltak er :

- Kravet til setertidas varighet for å få utbetalt det nasjonale setertilskuddet reduseres fra seks til fire uker. Utover de fire ukene bør det utbetales et tillegg pr uke på kr 10 000,-.
- Det må sørges for økte økonomiske ressurser, kanalisert gjennom Kulturminnefondet og SMIL-ordningen til restaurering, rydding og vedlikehold av seterlandskapet.

Norsk Seterkultur Stiftelsen Norsk Kulturarv

Uttalelse med Norges Naturvernforbund

Innlegget med Naturvernforbundet ble sendt til flere nasjonale media.

Utmarksbeiting er viktig for biologisk mangfold og klima

I mange hundre år har husdyra beitet i utmarksområdene våre. Denne høstingen av beiteressursene har foregått både i skog og fjellområder. Folk og buskap fulgte liene oppover fra garden til setra der gras ble forvandlet til melk og ost. Innmarka hjemme på garden fikk dermed stå i fred for dyremuler store deler av vekstsesongen og ble brukt til dyrking av korn, rotfrukter, andre nyttevekster og vinterfôr. Over tid har denne utmarksbruken utviklet et innholdsrikt beitelandskap med noen

av våre mest artsrike økosystemer. Men endringer i landbruket de siste 50-100 år har ført til at mange av disse er i ferd med å forsvinne.

Ku, sau og geit har fylt setervollene gjennom hundrevis av år. Dyra kom opp så snart det var grønt og godt beite. Også hesten dukka opp seinere på sommeren, etter slått. De ulike dyra beiter litt forskjellig, som i samspill: Geita liker skudd, lyng og kratt, kua gras og urter hun kan raspe løs med den ru tunga si, mens sauene gjerne plukker de artene de liker best en for en og hesten tar finpussen til slutt.

Tidligere var bruken av utmarka både mer utstrakt og allsidig enn i dag. Dette ser vi fortsatt spor av i seterlandskapet. Forekomsten av ulike planter, sopp og dyrearter kan være med på å fortelle historien om høyslått, lauing og utmarksbeiting. Beiteskogen blir mer variert enn skog som ikke beites. Noen steder virker skogsvegetasjonen nesten upåvirket av beiting, mens påvirkningen blir tydeligere i glenner og langs gamle tråkk, stier og skogsveier. Der dyra oppholder seg mye kan det danne seg artsrike beitevoller.

Gjennom flere hundre år har det på den måten utviklet seg et innholdsrikt og mangfoldig landskap der mange forskjellige arter har funnet sine nisjer. Men når seterdrifta forsvinner, blir sakte men sikkert beitelandskapet bytta ut med kratt og tettere skog, og kvaliteten på utmarksbeitet blir redusert. Gjengroing i utmarka og intensivt drift på innmarka har ført til at både naturtyper og over 500 av artene som er knyttet til det ekstensive landbruket nå er truet. Disse naturtypene er viktige både for arter som pollinatorer og for matproduksjon og i tillegg ofte ettertraktet som rekreasjonsområder. Samtidig har forskning vist at eng kan binde større mengder med CO₂ i jord enn hva kratt og skog kan, og at beiting kan øke karbonlagringen. Å opprettholde kulturlandskapet er derfor viktig i både klima- og natursammenheng.

Covid-19 har lammet deler av samfunnet, og Norge viser seg å være blant landene som er dårligst på selvforsyning og matberedskap i Europa. Tidene skifter og vilkår endres. Er vi godt nok forberedt for framtida? Seterdrift og utmarksbeite har gjennom århundrer vært helt avgjørende for mulighetene for å overleve her i nord. Det er en ressurseffektiv måte å drive husdyrhold på, som frigjør åkerareal til dyrking av menneskemat og samtidig bidrar til å ivareta biologisk mangfold og andre miljøgoder. Vi mener derfor at det er på høy tid å gi seterdrifta og levende beitelandskap et kraftig løft.

Landbrukspolitikken må bli mer bærekraftig og langsiktig. Det må bli lønnsomt for bonden å bevare beitelandskapet slik at det blir en naturlig del av gårdsdrifta. De offentlige tilskuddene til å drive på denne måten må derfor økes. Framtidas matproduksjon og mål om å stanse tap av biomangfold og utslipp av klimagasser må også sees i sammenheng. Tiltak for å redusere jordbrukets klimaavtrykk kan ikke gå på bekostning av biologisk mangfold. Det bør forskes mer på hvordan beitedyrene påvirker karbonlagringen i naturbeitemarka. I tillegg må seterdrifta og utmarksbeite prioriteres i alle sektorer på alle nivå. Nedbygging av seter- og beiteområder må stanses, for biomangfoldet, for et levelig klima og for matsikkerheten.

Norsk Seterkultur

Norges Naturvernforbund

Uttalelse med Dyrevernalliansen

La dyra komme til seters!

For hundre år siden var beite og ljåslått det viktigste fôrgrunnlaget for norske husdyr. På utmarksbeite kan kyrne selv velge hvor de vil beite og hvor de vil hvile. En sommer er aldri lik og beiterundene skifter utover sommeren – og fra år til år. Ei god og erfaren bjølleku kjenner landskapet, beiten og vet hvor elven er best å krysse.

I dag er det bare de færreste norske kyr som får oppleve friheten til fjells og til skogs. I 2016 gikk bare rundt 30 prosent av alt storfe på utmarksbeite. Dette tallet kunne godt vært mye høyere.

I prosjektet «Arealregnskap for utmark» som er utført av NIBIO og SSB, er utmarksbeite-ressursene kartlagt. Utmark utgjør hele 95 prosent av Norges landareal, og nesten halvparten av dette er egnet som beite for husdyr. Undersøkelsen "Utmarksbeite – Kvalitet, kapasitet og bruk" (Rekdal, 2014) kartlegger ulike typer beitemark, og hvor godt de kan utnyttes av dyra. Blåbærmark og hei gir god beitekvalitet i 41 prosent av utmarka. Eng som er rik på urter og gras utgjør 11 prosent, og gir svært godt beite.

I perioden med god beitekvalitet kan en stor andel sinkyr og ungdyr av Norsk rødt fe (NRF) beite på utmark uten tilleggsfôring. Kyr som melker trenger varierende grad av tilleggsfôring når de går på utmarksbeite, avhengig av avdråttmengde og hvor de er i laktasjonen. Det er viktig at det fortsatt forskes på fôring og utmarksbeiting, slik at det også i beitesesongen kan opprettholdes en melkeproduksjon. For mange er utmarka en gratis ressurs og i mange områder spiller setringen en sentral rolle i å få melkekyrne på beite. Det må derfor legges til rette for at utmark og setring kan kombineres med en effektiv melkeproduksjon.

Kommunene har et spesielt stor ansvar i forvaltning av egne ressurser. Vi ber derfor alle sektorer som er involvert i utmarksbeiting og setring om å ta hensyn til seterkulturen seterområder og beiten som er tilknyttet setra.

Norsk Seterkultur

Dyrevernalliansen

Politikk og forvaltning

Jordbruksforhandlingene

Norges Bondelag

Siv Beate Eggen og Knut Ola Storbråten møtte forhandlingsutvalget i Norges Bondelag i Oslo 6 mars. De fikk lagt fram Norsk Seterkultur sine synspunkter foran landbruksoppjøret. Synspunktene ble hørt, men ble ikke vektlagt med begrunnelse i at de hadde manglende næringsprofil. Det gjaldt blant annet punktet og endring av kravet til setertid fra seks til fire uker.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Siv Beate Eggen møtte Norsk Bonde- og Småbrukarlag i Oslo i forkant. Tema for møtet var støtte til melkeproduksjon til små og mellomstore bruk og investeringsvirkemider.

Innspill frå Norsk Seterkultur

I tillegg leverte Norsk Seterkultur et eget innspill:

”Norsk Seterkultur har som formål å ta vare på seterkulturen i et langsiktig perspektiv gjennom aktiv bruk av setrene i tråd med lokal kunnskap fra fortid til nåtid.

Med seterkultur forstår organisasjonen både natur, kultur og næring knyttet til utmarksområda som har blitt og fortsatt er nytta til seterdrifta.”

Store forskjeller i klima, topografi og jordsmonn har påvirket utviklinga av jordbruket i de ulike delene av landet vårt. Utmarksressursen er fellesnevneren og selve grunnlaget for jordbruket over landet i tida før kunstgjødsel og kraftfôret ble tatt i bruk. Mennesket har gjennom erfaringer brukt sine kunnskaper om naturen og naturressursene for å kunne livnære seg med beitebruk i utmark og slårter på setervoller og myrer. Denne høstingskulturen har bidratt til mineralrikt vinterfôr til dyra og livsviktig mat for folk.

Tradisjonell kunnskap har utviklet seg gjennom erfaringer og blitt overlevert til nye generasjoner. Kunnskap om beitebruk, høsting av vinterfôr, stell av dyr, melkehåndtering, konservering, kulturvekster og medisinerplanter, er noen eksempler på dette. Denne kunnskapen er eksempler på immateriell kulturarv som holdes levende gjennom bruk. Der er også en viktig ressurs for lokal verdiskaping og identitetsbygging. Kunnskapen er også viktig med tanke på hvordan de biologiske ressursene kan anvendes på en bærekraftig måte i framtida

Beiting i seterlandskapet ivaretar åpne kulturlandskap med en rekke fysiske og biologiske kulturminner. Vår biologiske kulturarv med et mangfold av urter og andre beiteplanter har en spesiell verdi. Forskning på beiteplanter viser at melkeproduksjon basert på artsrike fjellbeiter med mindre bruk av kraftfôr gir melk av unik kvalitet. Setermelka og seterproduktene får da et høyere innhold av karotener, gunstige fettsyrer og antioksidanter enn den melka som produseres hjemme på gården. Det vil si at seterproduktene har positive verdier knyttet til helse. I tillegg vil beitevekstene gi særpreget smak og farge til setermelka og seterproduktene. Seterprodukter basert på tradisjonell drift vil derfor ha en spesiell kvalitet og kan sies å være terroir-produkter. Ekte setersmør er et resultat av tradisjonskunnskap, beitekvaliteter og terroir. Setersmør fra seter/støl kan nå merkes som “beskytta nasjonalt særpreg”. Dette synliggjør en merverdi av seterprodukt som kan styrke lokal verdiskaping på setrene.

Seterdrift har også globale verdier. Ved å utnytte utmarksressursene bedre, kan vi også øke vår selvforsyningsgrad og matsikkerhet. Seterarealene er altså en del av vår nasjonale beredskap. Mye av dagens matproduksjon er intensiv og skjer ved bruk av importert kraftfôr. Gjennom å kunne ha noe mer ekstensiv matproduksjon ved bruk av utmarksbeiter og egnede beitedyr, vil vi i tillegg både ta vare på beitetradisjoner, beiteressurser og pleie kulturlandskapet. Her vil det også være klima og miljøgevinst med økt albedoeffekt, mer fotosyntese og CO₂-binding til jorda.

Antall setre i Norge er kraftig redusert, og med stadig færre melkebruk og mer intensivt jordbruk fortsetter dessverre trenden. Vi har setre med både geit og ku, og de fleste aktive seterbrukere finner vi blandt små- og mellomstore melkebruk.

En grunnforutsetning for at vi skal ha en levende seterkultur er derfor at små- og mellomstore bruk overlever og får mulighet til å være med på ei bærekraftig utvikling med tanke på økonomi og menneskelige ressurser.

Agri analyse har nettopp hatt en spørreundersøkelse blandt seterbrukerene som viser både en usikkerhet for framtidig setring og at flere tenker å avvikle seterdrifta. Innhold i denne rapporten gir også grunnlag for våre innspill.

Norsk seterkultur kommer derfor med innspill til jordbruksforhandlingene som vi tror kan redusere avvikling og stimulere til videre drift og reetableringer. Vi har flere typer setring og ulike lokale tradisjoner. Alle har verdi for oss og ivaretar verdier knyttet til seterdrift – produserer melk på beiteressurser i utmark og ivaretar kulturarv, kulturlandskap og biologisk mangfold.

Vi ønsker:

Forslag:	Begrunnelse
Mer differensierte tilskudd	Ulike setertradisjoner har ulike behov og utfordringer
Seterdrift 4 uker: kr 50000,-	<p>Noen setre har ikke mulighet til å drive mer enn 4 uker pga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Seterdrift generelt er ressurskrevende, har ekstra driftsutgifter og anleggskostnader uavhengig av antall uker med setring. - Setring i 4 uker bidrar til matproduksjon og ivaretar fellesverdier som kulturarv, kulturlandskap og biologisk mangfold. - en del små og mellomstore bruk har i dag behov for inntekt fra jobb utenfor gårdsdrifta. Ferier er ofte begrenset til maks 4 uker og denne tida blir brukt i seterdrifta - logistikk i sammenheng med gårdsdrift og tilgjengelig arbeidskraft. Drift av to driftsenheter samtidig er krevende. - Leie av arbeidskraft/drivere med begrenset tidsressurs. - Tilgang til godt nok beite for å opprettholde melkeproduksjonen
Tillegg pr uke fra uke 5 – 8: kr 10000,-	<p>Kan føre til at noen flere setrer i mer enn 4 uker.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dekker merkostnader med lengre sesong og øker lønnsomheten ved videre drift. Gir mulighet til mer leid arbeidskraft. - Øker beiteaktivitet og kulturlandskapspleie. - Høster mer av beiteressursen til matproduksjon - Lengre sesong for besøkssetre gir et bedre reiselivstilbud.

<p>Ønske om at produksjon av 45l kumelk/25 l geitmelk pr dag reduseres til 30l/ 20l pr dag.</p> <p>Eller 2 kyr/15geiter som melker 2 ganger daglig</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dette gjelder særlig setre som foredler all melka selv. Ved mangel på infrastruktur som vei og strøm er det uhensiktsmessig å ha for stort volum med melk å handtere/lagre. - Buskaper med gamle raser har ofte lavere produksjon og ved sykdom/frafall av dyr kan det være vanskelig å nå produksjonsmålet. - Ved å redusere produksjonskravet ivaretar seteraktiviteten de samme verdiene med beiteressursen, kulturarv, kulturlandskap og biologisk mangfold
<p>Prioritere økonomisk støtte til infrastruktur som vei, strøm og vann gjennom Innovasjon Norge</p>	<p>Setrene ligger ofte i områder der infrastruktur som vei, strøm og vann er mangelfull. Dette påfører seterbrukeren en del ekstra store kostnader som kan redusere lønnsomheten betydelig. Eksempler på kravene til infrastruktur er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • melkebilen må komme fram • Kjøling av melka krever kontinuerlig strøm og dieselaggregat er ikke en miljøvennlig løsning • Rent vann er en forutsetning for all drift. • Investering i alternative energikilder som solcelleanlegg, batteri, minikraftverk med vann eller vind er nå aktuelt med tanke på miljø og nyere teknologi.
<p>Prioritere økonomisk støtte til rehabilitering , nybygg og utvikling av seteranlegg gjennom Innovasjon Norge.</p>	<p>Det er kostbart og det er en krevende logistikk å drifte flere driftsapparat.</p> <p>Utviklingen i jordbruket nødvendiggjør rehabilitering og nybygging. Dette kan påføre seterbrukeren en del ekstra store kostnader som kan redusere lønnsomheten med setring betydelig.</p> <p>Dette er en kritisk og sårbar situasjon for aktuelle setre.</p>
<p>Foredlingstilskudd</p> <p>Kr 10000</p> <p>Om det ikke blir nasjonalt tilskudd så ønsker vi at det kan prioriteres I regionale strategier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Foredling av setermelka til seterprodukter er en del av kulturarven. Setermelkas særegne kvaliteter gir særegne seterprodukter. Matskatter som kan gi ekstra positivt omdømme og næringsinntekter. Det er derfor ønskelig at flere seterbrukere foredler setermelka. - Dette krever mye ekstra arbeid og evt ekstra innleid arbeidskraft. <p>I tillegg kreves også en del ekstra utstyr og driftsutgifter på emballasje, salg m.m</p>

Vi har forskning og tradisjonskunnskap som gir oss mange gode argumenter for å bevare, videreføre og videreutvikle seterbruk.

Å ta vare på seterkulturen er også et samfunnsansvar. Seterbrukerne greier det ikke alene. Setertilskuddet og økonomisk støtte til nødvendige investeringer er viktig for oss. For de fleste er det i lengda ikke nok å være idealist.

Anm: I 2020 ble forhandlingene begrenset pga. Covid 19.

Møte med Landbruksminister Olaug Bollestad

16. november 2020 fikk Norsk Seterkultur ved Siv Beate Eggen, Knut Ola Storbråten og Katharina Sparstad møte Statsråd Bollestad på TEAMS. Hovedtema var bekymring for seterdriftas framtid og UNESCO-arbeidet. Egentlig skulle Bollestad vært på ekte seterbesøk i setersesongen men pga smittevern hensyn ble det redusert til et nettmøte. Vi fikk presentert organisasjonen vår og utfordringene vi møter med tildeling av driftsmidler og at vi «havner mellom to stoler» (kultur og næring) i søknader om finansiering av UNESCO-prosjektet.

Notat fra Teamsmøte 16. november mellom Statsråd Olaug Bollestad og Norsk Seterkultur

Til stede: Olaug Vedum Bollestad, Politisk rådgiver Erlend Kjærnsrød, Departementsråd Anne Marie Glosli, Fagdirektør Line Meinert Rød

Fra Norsk Seterkultur: Siv Beate Egge, Knut Ola Storbråten. Katharina Sparstad, Linda Ramberg (Rådhuset Vingelen)

Norsk seterkultur inviterte seg inn på møte med statsråd Olaug V. Bollestad 16. for å diskutere følgende saker:

1. Presentasjon av Norsk Seterkultur
 - ✓ Våre oppgaver
 - ✓ Våre prosjekt
2. Status for Norsk seterdrift
3. Konkretisering av UNESCO arbeidet
4. Økonomi

Rektangulært klipp

Norsk seterkultur viste til den dramatiske nedgangen i seterbruk, og at organisasjonen målbærer seterdriftas situasjon. Det ble vist til ulike innfallsvinkler for arbeidet vårt, og at vi nå i en periode arbeider for at seterkulturen blir listeført som immateriell kulturarv i UNESCO. Videre viste vi til at våre årlige budsjett er svært lave i forhold til forventningene til organisasjonen.

Signaler fra departementet: Statsråden er godt orientert om at seterdrifta ivaretar en rekke fellesverdier, og ser at sammenhengen mellom små og mellomstore bruk er avgjørende. Videre mener hun almensituasjonen for landbruket, blant annet velferdsordningene er viktige for at unge skal ville overta. Hun viste hun til at landbruket er næring, og seterdrifta også må være økonomisk bærekraftig, og viste årets unge bonde 2019 Øistein Åsen som eksempel på hvordan vi kan ta vare på framtidig seterdrift.

Når det gjelder finansiering av det videre UNESCO-arbeidet foreslo hun at vi skulle be om møte med KMD /Riksantikvaren og KUD.

Enkelt saker

Norsk seterkultur har engasjert seg i to saker:

1) Bygging av plast-domer på stølsvoll, prosjekt Skogshorn 1728, Hemsedal kommune

Norsk seterkultur har sendt uttalelse om sak vedrørende forslag om å bygge ned stølsvoll med plastdomer. De planlagte domene skulle ligge på sokler og knyttes vil vann og avløp. Brevet er levert Hemsedal kommune:

Vedr. prosjekt Skogshorn 1728, Hemsedal kommune

Norsk Seterkultur er en landsdekkende interesseorganisasjon som arbeider for å ta vare på seterulturen Norge. Vi arrangerer fagsamlinger, gir faglige og politiske innspill, deltar i utvalg og drifter en nettbasert setervegleder. Organisasjonen har eksistert i 20 år, og vi ser med stor uro på det dramatiske frafallet av seterbrukere. I 2018 var tallet under 900, og stølskulturen er nå definert som utrydningstruet.

(<https://www.immateriekkulturarv.no/bidrag/setring-i-noreg/>)

Seterdrift er en over 1000 år gammel høstingstradisjon, og den ekstensive beitebruken har vært livsgrunnlaget for folk og skapt det kulturlandskapet vi har i dag. Det vil være et stort tap om seterdrifta forsvinner. Når dette blir borte forsvinner også en del av vår identitet. Derfor arbeider Norsk Seterkultur også for at seterulturen kjem på UNESCOs verdensarvsliste. Håpet er at dette fokuset skal være med på å bremse frafallet av aktive setre og føre til at drifta på flere nedlagte setre tas opp igjen.

Norsk Seterkultur er kjent med planene om bygging av jordgammer utformet som glasskuper på Ulsåkstølen på 15-20 daa areal i et aktivt stølsområde. Norsk Seterkultur har vurdert saken etter innspill fra lokalmiljøet.

Vi vil først poengtere at vi generelt ser positivt på tilrettelegging av seteropplevelser for publikum og også på utvikling av tilleggsnæringer i det tradisjonelle seterlandskapet. Dette styrker næringsgrunnlaget til seterbrukeren og øker bevisstheten i samfunnet omkring viktigheten av seterdrift. Å legge til rette for økt overnattingskapasitet, er absolutt et tiltak som i utgangspunktet kan støttes av Norsk Seterkultur.

Imidlertid mener vi at dette prosjektet, med oppføring av inntil 20 glasskuper eller gammer på en sokkelterasse med tilliggende infrastruktur, vil oppleves som et inngrep og endring av både stølslandskap og det naturlige vegetasjonssjiktet knyttet til stølsvollen. Tiltaket vil også medføre et betydelig grunnarbeid og en omkalfatring av stølsvollen. Å utføre dette på en skånsom måte blir vanskelig.

Vi mener dessuten at tiltak i seterområdene må gjøres på en måte som ikke er til hinder for framtidig bruk av arealene til stølsdrift. Dette tiltaket vil båndlegge et areal i et aktivt stølsområde og føre til en avvikling av setringa. Vi er også urolige for at inngrepet kan bli begrensende for utøvelse av tradisjonell seterdrift og beitebruk på nabosetrene.

Vi ser på Hemsedal kommunes hjemmesider at det pågår et arbeid med å utarbeide kulturminneplan men er ikke kjent med hva innholdet er i denne planen. Norsk Seterkultur vil imidlertid spille inn til planarbeidet viktigheten av å ta med seterulturen med både bygninger og beitelandskapet rundt setrene. Et helhetlig seterlandskap med et intakt kulturlandskap i bruk er det viktig å verne om i ei tid da seterdrift er utrydningstruet. Uansett bør ikke et område som dette, med fortsatt aktiv setring, reguleres til annen bruk før statusen til området er avklart og kommunens kulturminner gitt prioritet i planen.

Med ønske om en god prosess i Hemsedal kommune og Ulsåkstølen!

Norsk Seterkultur

2) Oppfølging av klagesak på krav om tilbakebetaling av setertilskudd

Trond Egil Nedrebø, Tysvær Rogaland fikk i mai 2020 fra Fylkesmannen krav om tilbakebetaling av setertilskudd. Fylkesmannen hadde da overprøvd kommunen sitt vedtak om utbetaling. På bakgrunn av denne saken har Norsk Seterkultur satt i gang en diskusjon på hva organisasjonen definerer som seter/stølsdrift. Saka vil bli fult opp på årsmøtet 2021.

Pågående prosjekt

Beskytta betegnelse for setersmør

Norsk Seterkultur fikk endelig beskytta betegnelse for setersmør høsten 2019. Den offisielle overrekkelsen skjedde på på Grüne Woche i Berlin 16.-18. januar 2020. Siv Beate og Knut Ola representerte Norsk Seterkultur ved tildelingen som ble gjort av landbruks- og matminister Olaug Bollestad. De var også tilstede ved en mottagelse i den norske ambassaden på kvelden samt deltok også ved en landbrukspolitisk gudstjeneste i Kaiser-Wilhelm-Gedächtniskirche. Opplevelsene i Berlin var en god inspirasjon til arbeidet med seterkulturen og lærerikt med tanke på hvilken plass et ekstensivt landbruk har i folks bevissthet i Europa. Forskriften til setersmør ligger på lovdata: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2019-09-02-1104>. Med støtte fra Innovasjon Norge ble i 2020 utarbeida egen nettside, egne retningslinjer for salg, brosjyre for forbrukere og brukeravtale mm.

Setersmør fikk offisielt overrakt merkeplaketten, beviset på beskytta betegnelse, av Statsråd Olaug Bollestad på Grüne Woche i 2020. Bildet til høyre er tatt i etterkant utenfor kongresshallen.

Seterkulturen i UNESCO

Anne Katrine Brun Norbye har vært ansatt i forprosjekt for UNESCO-arbeidet. Hun hadde kontor plass i lokalene til Valdres Natur- og Kulturpark. Dette ble avsluttet 01.03.2020. I forprosjektet ble det utarbeida en prosjektbeskrivelse og et budsjett. Prosjektbeskrivelse og sluttrapport er lagt ut på seterkultur.no/UNESCO. Det har vært holdt møte med Fylkeskommuner, avdeling for kulturarv i alle seterfylket unntatt Vestfold& Telemark og Møre & Romsdal der det kun har vært tlf-kontakt. Møte i Trøndelag ble holdt på Teams. På møtene deltok Anne Katrine Brun Nordbye, og Katharina Sparstad, mens på møtet med Innlandet deltok også Knut Ola Storbråten. Fra innlandet deltok representanter fra kulturarv-, kultur., næring og regionalenheten.

Mange fylkeskommuner hadde i begynnelsen av 2020 en uoversiktlig situasjon pga sammenslåinger, og i mars kom Covid-19 og møterestriksjoner. Møtene ble fulgt opp med søknader. Tre fylker har gitt støtte, Vestfold og Telemark Fylkeskommune, Innlandet Fylkeskommune og Fylkesmannen i Trøndelag. Videre er det holdt to møter i ressursgruppa, og 10 møter i styringsgruppa.

Det er ellers sendt ut informasjon til samtlige seterbrukere, oppretta prosjekt «Setra Mi», trykket leserinnlegg og pressemeldinger. Årsmøtet 2020 vedtok at hovedprosjekt ikke skulle starte før ett år var fullfinansiert. Dette skjedde ikke før desember 2020, slik at arbeidet vil fortsette for fullt i 2021. I hovedprosjekt vil prosjektledelsen være hos Rådhuset Vingelen.

Andre søknader: Det er søkt og gitt avslag fra Felleskjøpet, Finsefondet og TINE. I tillegg er det søkt Eckbos legat. Søknaden til Eckbos legat var ikke behandlet før årsskiftet.

Fredag 4. september hadde Norsk Seterkultur møte med Sparebankstiftelsen ved direktør Andre Støylen og Ane Marte Ringstad. Andre på møtet var Andreas Viestad som hadde tatt initiativ og invitert Norsk Seterkultur inn hos Sparebankstiftelsen, og Linda Merethe Ramberg fra Rådhuset Vingelen. Vi oppfattet positive signaler fra Sparebankstiftelsen, og ble oppfordret til å søke på vegne av UNESCO-arbeidet.

Prosjekt Setra mi

Prosjekt Setra mi er en del av UNESCO-arbeidet. Prosjektet går ut på at alle seterbrukere sjøl registrerer og gir informasjon om setra si i et elektronisk skjema:

http://www.seterkultur.no/?page_id=3335. Her kan de oppgi koordinater slik at det er mulig å legge inn på oversiktskart. Spørreskjemaet er sendt ut til samtlige seterbrukere. Informasjon om UNESCO og Setra mi er sendt samtlige seterbrukere på e-post. Pr 31.12.20 var det 49 setre som hadde svart på skjemaet. I prosjektet er det også oppretta en Insta-konto der folk kan dele seterbilder.

Fossilfrie setre

Norsk Seterkultur samarbeider med Norges vel om prosjekt «Fossilfrie setre». Dette er fordi det viser seg at nesten 50 % av setrene ikke er knyttet til strømmnett og har aggregat som eneste alternativ. Norsk seterkultur er også kontaktet av HANEN i forbindelse med økoturisme. Det viser seg at seterbedrifter med diesel aggregat.

I forbindelse med prosjekt Fossilfrie har Norsk Seterkultur deltatt på to arrangement:

1) Samling på testsetra for solcelleanlegg Ustuvollen:

8. juli kl. 10.00 var det åpning av solcelleanlegget på Ustuvollen i Dalsbygda.

Ustuvollen ligger idyllisk til ved Setersjøen i Dalsbygda. Her har Østgaardingen setra i mange hundre år. I dag er det Hanne Østgaard Tingstad og Erling Tingstad som driv garden i Dalsbygda og setrer med 25 – 30 melkekyr. Fra tidlig 80 tallet har setra blitt forsynt med strøm fra aggregat, men det var en bensinmotor som drev vakuumpumpa fra tidlig på 60 tallet. Med ønske om å sikre setra bærekraftig energi i et grønt og fremtidig perspektiv, for dagens og kommende generasjoner investerte de i solcelleanlegg med batteriløsning som forsyner fjøs og seterhus med stille og fornybar energi.

Agendaen denne dagen var:

- Hanne og Erling fortalte om setras historie og bakgrunnen for investeringen.
- Informasjon om anlegget.
- Åpning av anlegget v/ Ragnhild Bjelland-Hanley fra Norges Vel.
Kaffe og solboller.

- En hyggelig og kunnskapsrik dag på Ustuvollen!
Sted: Setersjøveien 825, 2550 OS i Østerdalen.

2) *Workshop: Offgrid-løsninger med fokus på landbrukets og DNTs utfordringer og behov*
Norsk seterkultur ved Siv Beate Eggen og Katharina Sparstad, der sistnevnte også hadde forberedt en innlegg, deltok på workshop om samme tema i regi av Norges Vel 11. desember på TEAMS. Andre som var med på var DNT, TINE, Solcellespesialisten, EnergiPluss, Getek, Integrate Renewables, Kverneland og IFE.

Erfaringer fra 2020 viser investeringsbehov på 3-400000,- kr. I dag er det ingen ordninger som finansierer dette. Foreløpig ser det ut til at det er økonomi, batterikapasitet som er hovedutfordringene. Seterbrukere bruker vanligvis bare setra i 8 uker. Innspill fra DNT om det kan være aktuelt å samarbeide om batteri – etter årstid/behov.

Arrangement

På grunn av Covid 19 ble de fleste arrangement avlyst i 2020. Noe er imidlertid gjennomført

Temadag for setersmør

Sparstadstølen i Sanddalen hadde åpen dag med smaksprøver av setersmør og barneridning 26. juni. Spesiell gjest var Andreas Viestad som lagde saup-lapper.

Sommartreff for seterbrukarar 2020

Lørdag 15. august arrangerte Norsk Seterkultur og Gjemnes og Tingvoll Småbrukarlag et setertreff på Perseterstølen på Åndalsetra i Gjemnes kommune hos styremedlem Per Sæther og kona Eli. Medarrangør var også tidligere styremedlem Nils Sigurd Drabløs. Hensikten med treffet var at de som driver setrer i fylket skal blir bedre kjent, dele erfaringer og få inspirasjon og tips som vi kan lære av. -Og kanskje gi ideer til flere av de andre som deltok til å starte opp på egen seter.

Samarbeid men andre organisasjoner

Hanen

Det har vært avholdt møte om eventuelt samarbeid om en egen underside med setre i regi av Hanen.

Norsk Gardsost

Norsk Gardsost har bidratt i flere aktiviteter i 2020. Norsk Gardsost har gitt innspill til produsentveileder for setersmøret. Videre har Norsk Gardsost bidratt med innlegg innspill til årets jordbruksforhandlinger og med innlegg på fagsamling.

Norges Bondelag

Det er avholdt møte med Norges Bondelag i forbindelse med jordbruksforhandlingene og UNESCO-arbeidet. Videre bidro Oppland Bondelag med innlegg på fagsamlinga 2020. Bondelaget har også oppretta en egen setergruppe.

Norsk Bonde – og Småbrukarlag

Det er avholdt møte i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Videre bidro Norsk Bonde- og Småbrukarlag med innlegg på fagsamling på Lillehammer 2020.

Norges vel

Norsk Seterkultur samarbeider med Norges Vel i to prosjekt, Fossilfrie setre og Forskningsstasjonen Løken i Øystre Slidre som ressurscenter for Norsk fjellandbruk. Katharina Sparstad deltok på fysisk møte i Norges Vel sine lokaler på Skedsmo 11. mars for å diskutere aktuelle samarbeidsprosjekt.

Internasjonalt samarbeid

Medlemskap i EFNCP

Norsk Seterkultur er medlem i den Europeiske seterorganisasjonen EFNCP (European Forum of Nature Conservation and Pastoralism). Organisasjonen har medlemsland fra de fleste fjellregionene i Europa. De jobber aktivt for å ta vare på utmarksbeite- kulturen i fjellområdene og gir ut EFNCP medlemsblad «La Cañada».

Forespørsel om samarbeidsland UNESCO

FAO – Food and Agriculture Organisation of the United Nations

Norsk Seterkultur er invitert til å bidra med relevant kunnskap om seterdrift og familielandbruk. Web-plattformen samler info om familielandbruk fra hele verden; inkludert nasjonale lover og forskrifter, offentlig politikk, beste praksis, og statistikk, forskning, artikler og publikasjoner. Informasjonen skal samles fra aktører på ulikt nivå som regjeringer, forskningsinstitusjoner, universiteter, faglag og frivillige organisasjoner <http://www.fao.org/family-farming/en/>.

Interreg samarbeid

Prosjektet *Biologisk kulturarv som bærekraftig verdiskapar*, ble avsluttet i 2019.

I 2020 er det søkt om et nytt prosjekt, Tradisjonell matproduksjon og kulturarv. Prosessen er forsinket p.g.a Covid-19 og behandles 14.01.2021

**Takk for et godt
samarbeidsår
2020!**